

w sprawie uchwalenia Gminnego Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2010-2015

Na podstawie art.7 ust.1 pkt.6 i art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz.U. z 2001 r. nr 142,poz.1591 ze zmianami wynikającymi z Dz.U. z 2002 r. nr 23, poz.220, nr 62 poz.558, nr 113 poz.984, nr 153 poz.1271, nr 214 poz.1806, Dz.U. z 2003 r. nr 80 poz.717, nr 162 poz.1568, Dz.U. z 2004 r. nr 102, poz.1055, nr 116, poz.1203, nr 214, poz. 1806, Dz.U. z 2005 roku nr 172, poz. 1441, Dz.U. z 2006 roku nr 17, poz. 128, nr 175, poz.1457, nr 181, poz. 1337, Dz.U. z 2007 r. nr 48 , poz.327, nr 138, poz. 974, nr 173, poz. 1218, Dz.U. z 2008 r. nr 180, poz. 1111, nr 223, poz.1458, z 2009 r. nr 52 poz.420, nr 157,poz.1241), w związku z art. 6, ust. 2, pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 ze zmianami wynikającymi z Dz.U. z 2009 r. nr 206, poz.1589) oraz art. 110 ust. 10 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2009 r. nr.175, poz. 1362 ze zmianami wynikającymi z Dz.U.z 2009 r. nr 219, poz.1706 oraz nr 221 poz.1738).

Rada Gminy Elbląg uchwała, co następuje

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Gminny System Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2010 – 2015 , stanowiący załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Elbląg.

§ 3.Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy Elbląg

Wojciech Jezierski

Uzasadnienie

do Uchwały Nr XXXVII / 207 / 2010 Rady Gminy Elbląg
z dnia 25 lutego 2010 r.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 ze zmianami wynikającymi z Dz.U. z 2009 r. nr 206 ,poz. 1589) nakłada na samorządy obowiązek tworzenia lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, prowadzenia poradnictwa i interwencji w przypadku jej zaistnienia, a także do prowadzenia ośrodków wsparcia dla osób dotkniętych przemocą, ponadto nakazuje opracowanie i realizację programów ochrony osób doświadczających przemocy oraz korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc. Konieczność podejmowania zdecydowanych działań zapobiegających przemocy w rodzinie wynika również z *Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej* (Dz. U. z 2004r. Nr 64 poz. 593 z późn. zm.) oraz *Ustawy z dnia 26 października 1982 r.o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi* (Dz. U. z 2002 r. Nr 147, poz. 1231 z późn. zm.).

W związku z powyższym zachodzi konieczność podjęcia niniejszej uchwały.

RADA GMINY

ELBLĄG

Załącznik nr 1 do Uchwały Rady Gminy Elbląg

Nr XXXVII / 207 / 2010 z dnia 25 lutego 2010 r.

Gminny System
Przeciwdziałania przemocy
w rodzinie
Gminy Elbląg
na lata 2010 – 2015

Spis treści

Wstęp.....	3
§1. Problem przemocy w rodzinie oraz pojęcia kryzysu.....	3
§2. Cele Systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie	4
§3. Założenia systemu.....	7
§4. Uwarunkowania realizacji Systemu.....	9
§5. Wdrażanie Systemu.....	9
§6. Monitorowanie.....	9
§7. Środki finansowe na realizację Systemu.....	10

Wstęp

Rodzina będąca naturalną i podstawową komórką społeczeństwa ma prawo do odpowiedniej ochrony społecznej, prawnej i ekonomicznej dla zapewnienia jej pełnego rozwoju (Powszechna Deklaracja Praw Człowieka, Europejska Karta Społeczna).

Jednym z nadrzędnych i długofalowych celów polityki prorodzinnej państwa jest tworzenie warunków do pełnego rozwoju i prawidłowego funkcjonowania rodziny oraz zapobieganie występowaniu postaw i zachowań aspołecznych, grożących patologiami, w tym przemocą domową.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U.nr 180,poz.1493) nakłada na samorządy obowiązek tworzenia lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, prowadzenia poradnictwa i interwencji w przypadku jej zaistnienia, a także do prowadzenia ośrodków wsparcia dla osób dotkniętych przemocą, ponadto nakazuje opracowanie i realizację programów ochrony osób doświadczających przemocy oraz korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc.

Konieczność podejmowania zdecydowanych działań zapobiegających przemocy w rodzinie wynika również z *Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej* (tekst jednolity Dz. U. z 2009 r. Nr 175 poz. 1362 z późn. zm.) oraz *Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi* (Dz. U. z 2002 r. Nr 147, poz. 1231 z późn. zm.).

Strategia rozwiązywania problemów społecznych Gminy Elbląg, przyjęta w dniu 31 maja 2005 r. Uchwałą Nr XXIX/140/2005 Rady Gminy Elbląg na lata 2005 -2015

- wyraźnie wskazuje na konieczność przygotowania i realizacji programów pomocowych i interwencyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie wszystkich partnerów społecznych zainteresowanych dobrem rodziny, w tym instytucji rządowych, samorządowych i organizacji pozarządowych.

Tematyka eliminowania przemocy w rodzinie ujęta została także w programie „Bezpieczna Gmina Elbląg” przyjętym uchwałą Rady Gminy Elbląg w kwietniu 2006 roku.

W niniejszym opracowaniu sprecyzowano cele i założenia systemu przeciwdziałania przemocy. Wyznaczono konkretne działania, które należy podjąć w celu: zwiększenia dostępności pomocy osobom doznającym przemocy domowej, zapewnienie różnorodnych form wsparcia socjalnego osobom doznającym przemocy w zależności od sytuacji oraz potrzeb, rozwoju poradnictwa specjalistycznego oraz form terapii dla osób doświadczających przemocy, podniesienia poziomu wiedzy i umiejętności osób realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy, stworzenie lokalnej koalicji na rzecz systemowej pomocy osobom doświadczającym przemocy, podniesienie świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy, inspirowania

i promowania nowych rozwiązań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Są to: działania uprzedzające, interwencyjne i powstrzymujące.

W niniejszym opracowaniu został zaprezentowany **gminny system przeciwdziałania przemocy w rodzinie** oraz propozycje interdyscyplinarnej pomocy osobom doznającym przemocy.

Przedstawiono także uwarunkowania realizacji, opisano przewidywane procedury wdrażania i monitorowania tego Systemu.

Niektóre z działań przedstawione w Systemie mają charakter długofalowy, a zatem ich realizacja rozciągnie się na kolejne lata. Podczas realizacji Systemu zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie mogą ulec zmianie w miarę potrzeb, sytuacji społecznej, warunków życia rodzin itp. Wobec tego w kolejnych latach należy określać szczegółowe zadania dla wszystkich podmiotów, które będą realizowały System. Realizacja Gminnego Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie – na lata 2010 – 2015 ma wieloletnią perspektywę.

§ 1. Problem przemocy w rodzinie oraz pojęcia kryzysu

„W domu powinniśmy czuć się bezpiecznie. Dom ma być miejscem, w którym jesteśmy kochani, chronieni, gdzie odzyskujemy siły po dniu pracy lub nauki. Jednak dla wielu ludzi dom nie jest spokojną przystanią, w której chronią się przed stresem życia. Jest niebezpiecznym miejscem, gdzie regularnie doznają cierpienia fizycznych i emocjonalnych, gdzie są również wykorzystywani seksualnie.”¹ Podstawową grupą społeczną pełniącą niezwykle istotne funkcje stanowi rodzina. To rodzina określa cele

i wartości, do których dążą dzieci, a także wywiera istotny wpływ na zachowanie się jednostek zarówno wewnątrz, jak i na zewnątrz rodziny. Do głównych zadań rodziny należy przekazywanie dziedzictwa kulturowego nowemu pokoleniu oraz wychowywanie tego pokolenia zgodnie z normami życia zbiorowego. Rodzina jako wspólnota rodziców, dzieci i krewnych, zbudowana na miłości, stanowi pierwsze i podstawowe miejsce doświadczenia współżycia z ludźmi. Rodzina, która nie radzi sobie w sytuacjach kryzysowych, a także nie realizuje swoich funkcji nosi miano rodziny dysfunkcyjnej. Jedną z krytycznych sytuacji, wymagającą natychmiastowej interwencji odpowiednich służb jest przemoc w rodzinie.

Przemoc najczęściej kojarzy się ludziom z biciem, popychaniem, kopaniem, zmuszaniem człowieka do upokarzających czynności, stosowaniem broni lub gwałtem. Przemocą jest także poniżanie człowieka, oczernianie go przed innymi, wyzywanie

i rzucanie obelg, ranienie jego uczuć, niszczenie jego poczucia własnej wartości, niszczenie przedmiotów, do których jest przywiązany, znęcanie się nad zwierzętami, które kocha, głodzenie, ograniczanie jego swobody w sposób przekraczający normy moralne

i obyczajowe, izolowanie od otoczenia.

Przemocą jest wszystko to, co czynione jest z myślą o zranieniu drugiego człowieka lub wyrządzeniu mu krzywdy.

Przemocą jest wszystko to, co czynione jest z myślą o zranieniu drugiego człowieka lub wyrządzeniu mu krzywdy.

¹ S. D. Herzberger.: Przemoc domowa. Perspektywa psychologii społecznej. Warszawa 2002, Wydawnictwo edukacyjne PARPA, s. 15

Wyróżnia się następujące formy przemocy:

Przemoc fizyczna – każde agresywne zachowanie skierowane przeciwko ciału ofiary, mogące prowadzić do bólu oraz fizycznych obrażeń (m.in. popychanie, obezwładnianie, szarpanie, policzkowanie, uderzanie pięścią, kopanie, duszenie, rzucanie przedmiotami, użycie broni).

Przemoc psychiczna – agresywne zachowania, które mają na ogół charakter poniżający lub budzący poczucie zagrożenia i wywołują emocjonalny ból lub cierpienie

(m.in. wyśmiewanie, wyzywanie, krytyka, groźby, kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami).

Przemoc ekonomiczna - uniemożliwienie dostępu do rodzinnych środków finansowych (np. odbieranie zarobionych pieniędzy, niezaspokajanie materialnych potrzeb rodziny, uniemożliwianie podjęcia pracy).

Przemoc seksualna – wymuszenie pożycia seksualnego lub nieakceptowanych

i niechcianych praktyk seksualnych (np. mąż, który stosuje przemoc lub grozi użyciem przemocy, żeby zmusić żonę do stosunku, może zostać skazany za gwałt).

Zaniechanie - ciągle niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych.

Formy przemocy: fizyczna, psychiczna, ekonomiczna i seksualna – mogą się przenikać, ale każda może też występować osobno.

Osobami doświadczającymi przemocy domowej są najczęściej kobiety, dzieci, osoby starsze lub niepełnosprawne, ale bywają też nimi mężczyźni.

Doświadczenie przemocy jest jedną z wielu sytuacji kryzysowych. Kryzys jest wynikiem stresu i napięcia w życiu człowieka.

Kryzys jest zatem odczuwaniem lub doświadczaniem wydarzenia bądź sytuacji jako trudności nie do zniesienia, wyczerpującej zasoby wytrzymałości i naruszającej mechanizmy radzenia sobie z trudnościami. U osoby będącej w kryzysie, która nie otrzyma stosownego wsparcia, mogą wystąpić poważne zaburzenia afektywne, behawioralne i poznawcze.

Próbą szybkiego poradzenia sobie z aktualnym problemem jest *interwencja kryzysowa (inaczej zwana przeciwdziałaniem kryzysowi)*.

Prawo w Polsce określa interwencję kryzysową jako „zespół interdyscyplinarnych działań, podejmowanych na rzecz osób i rodzin będących w stanie kryzysu. Celem interwencji kryzysowej jest przywrócenie równowagi psychicznej i umiejętności samodzielnego radzenia sobie, a dzięki temu zapobieganie przejściu reakcji kryzysowej w stan chronicznej niewydolności psychospołecznej.” „W ramach interwencji kryzysowej udziela się natychmiastowej specjalistycznej pomocy psychologicznej, a w zależności od potrzeb – poradnictwa socjalnego lub prawnego, w sytuacjach uzasadnionych –schronienia do 3 miesięcy.”

Zadaniem osób i instytucji zajmujących się interwencją kryzysową jest możliwie jak najszybsze opanowanie kryzysu, a nie rozwiązanie problemów powstałych przed sytuacją kryzysową. Po zastosowaniu interwencji kryzysowej można zaproponować również inne formy interwencji, np. poradnictwo kryzysowe, psychoterapię, terapię krótkoterminową lub długoterminową.

Do szybkiej i skutecznej interwencji w środowisku, niezbędny jest spójny system przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

§ 2. Cele systemu

Głównym celem systemu jest zintegrowane i skuteczne przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Główny cel Systemu będzie realizowany, poprzez poniższe cele szczegółowe:

1. Zwiększenie dostępności pomocy osobom doświadczającym przemocy *domowej*,

Głównym celem wspierania osób doświadczających przemocy jest skuteczna pomoc w przełamaniu kryzysu i przywrócenie osobom i rodzinom umiejętności prawidłowego funkcjonowania. Na terenie gminy Elbląg aktualnie nie funkcjonuje odpowiednia ilość, instytucji i organizacji zajmujących się pomocą ofiarom przemocy, interwencją kryzysową ukierunkowaną na wspomaganie klienta w odzyskaniu równowagi emocjonalnej oraz zdolności radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych, a świadczone wsparcie jest niewystarczające. Nasilają się negatywne skutki biedy, frustracja, poczucie bezradności, rosnąca agresja, przestępczość, alkoholizm i przemoc.

Niezbędne staje się zwiększenie nakładów na profilaktykę, pomoc specjalistyczną i socjalną, zadbanie o szerszą ofertę wsparcia, a także stworzenie lepszej dostępności do pomocy osobom doświadczającym przemocy domowej, w tym dzieciom i młodzieży - grupie szczególnie narażonej na działanie negatywnych czynników zewnętrznych, bez właściwego wsparcia, która nie potrafi samodzielnie uporać się z problemami i odnalezieniem właściwej drogi życia.

Wszystkie działania zaplanowane w ramach tego obszaru koncentrują się na rozwoju sieci placówek i miejsc pomocy ułatwiających osobom krzywdzonym szybki dostęp do specjalistycznych usług. W tym celu planuje się powstania na terenie Gminy Elbląg Ośrodka Wsparcia dla osób dotkniętych przemocą. Osoby doświadczające przemocy w rodzinie otrzymaliby w ten sposób kompleksową pomoc. Mieliby zapewnione m.in.: bezpieczeństwo, wsparcie psychologiczne, pomoc prawną, socjalną, medyczną, pomoc przy uruchamianiu naturalnych zasobów radzenia sobie w sytuacjach trudnych, pomoc w konstruowaniu indywidualnego planu bezpieczeństwa oraz usamodzielnianiu się. Zadaniem Gminnego Ośrodka Wsparcia będzie regularne utrzymywanie kontaktu z Komendą Powiatową Policji, pracownikami socjalnymi Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych o założonych Niebieskich Kartach osobom doświadczającym przemocy w rodzinie - umożliwi to skuteczniejszą pomoc osobom pokrzywdzonym, potrzebującym pomocy i wsparcia.

2. Zapewnienie różnorodnych form wsparcia socjalnego osobom doświadczającym przemocy w zależności od sytuacji i potrzeb,

Ochrona socjalna stanowi nieodłączny element strategii udzielania pomocy osobom doznającym przemocy w rodzinie. Zła sytuacja ekonomiczna, brak pracy, mieszkania, a także sił, umiejętności i wiedzy niezbędnej w pokonywaniu problemów socjalno – bytowych wymaga konsultacji i pomocy socjalnej w skutecznym wydobyciu się z kręgu przemocy.

Udzielanie różnorodnych form wsparcia socjalnego sprzyja przywróceniu poczucia bezpieczeństwa i tworzeniu warunków do przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których osoby uwikłane w przemoc domową nie mogą pokonać wykorzystując własne środki i możliwości, zapobiega ich marginalizacji i odrzuceniu.

3. Rozwój poradnictwa specjalistycznego oraz form terapii dla osób doświadczających przemocy, Do największych barier utrudniających osobom krzywdzonym wyzwolenie się z problemu należą psychologiczne mechanizmy charakterystyczne dla zachowań osób doświadczających przemocy oraz brak perspektyw na niezależność. To niska samoocena, brak wiary we własne możliwości oraz obawa przed przyszłością wynikająca często ze świadomości braku pracy, mieszkania, niezależności finansowej, stają się głównymi przyczynami rezygnacji z realizacji wcześniej podjętych decyzji i powrotu do osoby stosującej przemoc. Ważnym elementem systemu pomocy jest rozwój różnych form poradnictwa specjalistycznego – psychologicznego, prawnego, medycznego, socjalnego, itp. oraz rodzajów terapii pozwalającej osobom uwikłanym w przemoc zwiększyć poczucie własnej sprawności, nabrać stopniowo pewności siebie i uwolnić się spod wpływu osoby stosującej przemoc.

4. Utworzenie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,

Zespół będzie działał w składzie :

- Przewodniczący Zespołu
- przedstawiciele Policji,
- pracownicy socjalni Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
- Koordynator Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Pedagogzy Szkolni,
- Zawodowi Kuratorzy Sądowi,
- przedstawiciele Służby Zdrowia,
- przedstawiciele Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Elblągu
- przedstawiciele organizacji pozarządowych działających na rzecz pomocy ofiarom przemocy

Zespół składa się z grupy osób współpracujących ze sobą w sposób skoordynowany, zapewniający skuteczne reagowanie na doniesienia o pomocy. Członkowie zespołu skupiają specjalistów z różnych dziedzin. Jego działania będą koncentrować się na badaniu problemu krzywdzenia rodziny, na strategii postępowania z danym przypadkiem, na zagadnieniach dotyczących terapii ofiar, ich rodzin i sprawców. Przyjmuje się, iż najlepszą odpowiedzią na wyzwanie , jakim jest interwencja w przemocy domowej oraz pomoc ofiarom przemocy jest praca zespołu interdyscyplinarnego. Stosowany w takim zespole sposób podejścia często wykracza poza wspólne badanie przypadku i koordynację działań poszczególnych instytucji, obejmując również zespołowe podejmowanie decyzji. Tego rodzaju działania wymagają pełnego uczestnictwa i współpracy członków zespołu , którzy wnoszą swoją wiedzę , umiejętności oraz zdolności. Celem Zespołu jest także integracja oraz koordynacja służb, instytucji oraz organizacji pozarządowych działających na rzecz pomocy ofiarom przemocy w rodzinie na terenie gminy Elbląg.

Przewodniczącym zespołu będzie Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Do jego zadań będzie należało organizowanie cyklicznych spotkań zespołu (nie rzadziej niż raz na kwartał).

5. Stworzenie lokalnej koalicji na rzecz systemowej pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie, Systemowa pomoc jest rozumiana jako zespół wielu różnych, wzajemnie ze sobą powiązanych i skoordynowanych działań pomocowych współpracujących ze sobą podmiotów, z zachowaniem jedności celów i charakterystycznej specyfiki pracy na rzecz osób doświadczających przemocy w rodzinie, a jednocześnie z podporządkowaniem statutowym wymogom, formalnie określonym dla poszczególnych jednostek.

Zasada systemowej pomocy osobom doświadczającym przemocy, świadkom

i osobom stosującym przemoc łączy profilaktykę, prewencję oraz reagowanie na przemoc

i łagodzenie skutków zaistniałej przemocy. Propozycja systemowa wydaje się być najlepszym, najskuteczniejszym i prawdopodobnie najbardziej opłacalnym rozwiązaniem. Całościowe i systemowe ujęcie zagadnienia przemocy umożliwia od samego początku,

tj. od momentu zawiadomienia jakichkolwiek służb o dziejącej się krzywdzie, odpowiednie prowadzenie i monitorowanie problemu.

Działania stają się szybkie, skuteczne i nie narażają na kolejną traumę.

Ukierunkowane są na zminimalizowanie strat poprzez jednolite, sprawdzone procedury, poddawane stałej ewaluacji.

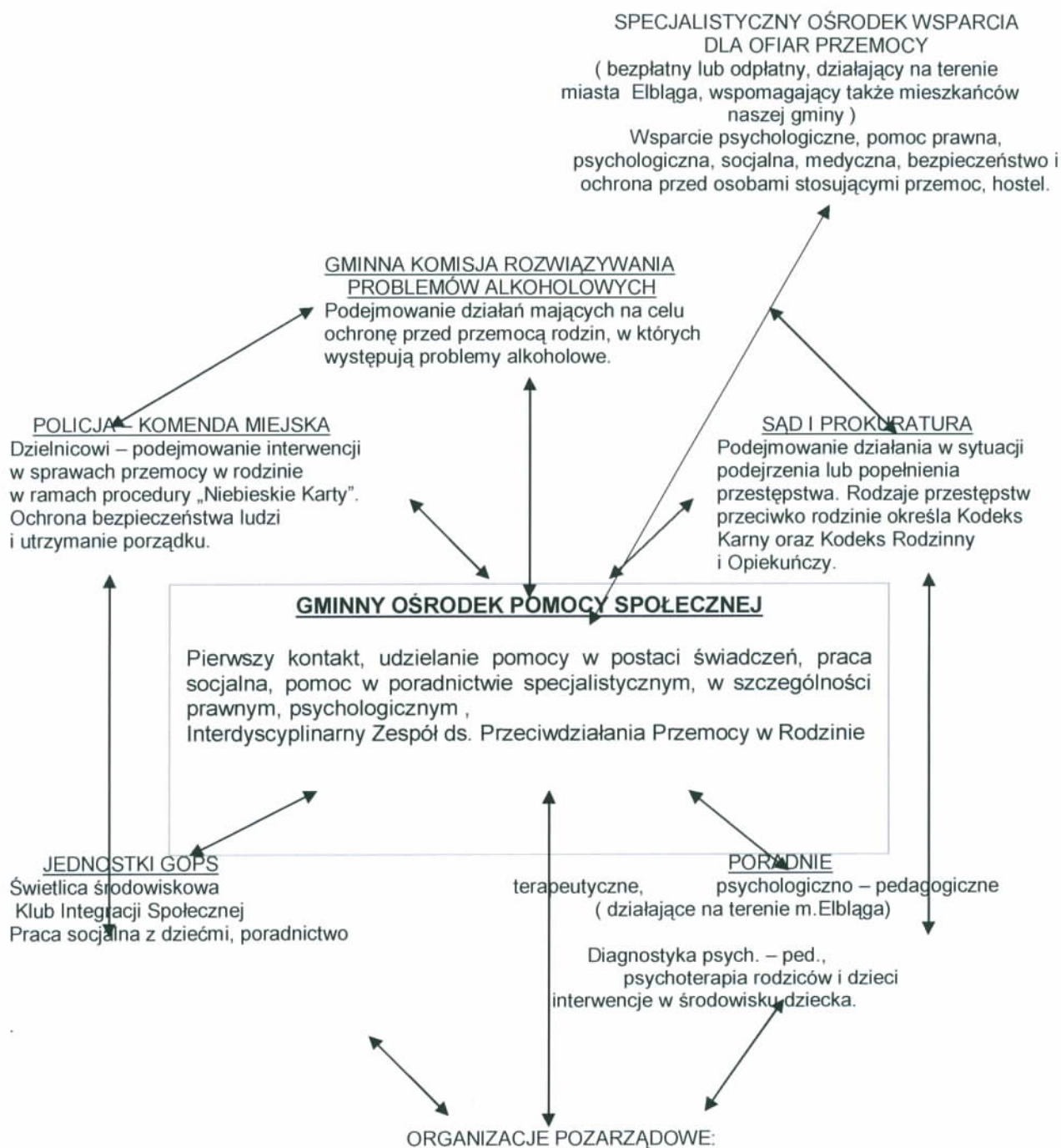
Zaproponowany system przedstawia procedury prowadzące

do przeciwdziałania przemocy w oparciu o rozwój lokalnego systemu - instytucji i służb zaangażowanych zarówno w działalność profilaktyczną, informacyjno - edukacyjną, jak również w kompleksową pomoc osobom uwikłanym w problem przemocy.

Na kolejnej stronie został przedstawiony schemat przedstawiający lokalną koalicję na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie gminy Elbląg.

Zakłada się otwarty system, tzn. możliwość włączania do niego innych instytucji, organizacji w zależności od potrzeb, także nie działających na terenie gminy Elbląg.

KOALICJA NA RZECZ PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE ELBLĄG

6. Podniesienie poziomu wiedzy i umiejętności osób realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie

Problem przemocy uznawany jest za wyjątkowo trudny. W postępowaniu terapeutycznym wymaga, zatem odpowiedniego poziomu wiedzy i umiejętności od osób realizujących zadania związane z zapewnieniem bezpieczeństwa oraz odbudowywaniem poczucia wewnętrznej mocy u osób krzywdzonych. Ważna jest trafna diagnoza problemu, umiejętne opracowanie i wprowadzanie w życie strategii postępowania w konkretnych przypadkach, włączenie niezbędnych instytucji, wykorzystanie profesjonalnych metod i sposobów pracy nad skutkami przemocy. Profesjonalna pomoc osobom doświadczającym przemocy będzie efektywna, jeżeli nastąpią w nich zmiany wewnętrzne, warunkowane skutecznym, konstruktywnym działaniem, włącznie z pożądanymi zmianami życiowymi.

Osoby realizujące zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy muszą posiadać umiejętność diagnozowania i reagowania, ale przede wszystkim nawiązywaniu współpracy różnych służb i instytucji w zespołach interdyscyplinarnych, wypracowujących i realizujących wspólną strategię pomocy w konkretnym przypadku przemocy. Założeniem gminnego systemu jest bowiem interdyscyplinarna pomoc.

Od szeroko rozumianej edukacji zależy skuteczność lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Oczywiście są to założenia długofalowe i wymagające odpowiednich nakładów finansowych.

7. Podniesienie świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie.

Systematyczna edukacja środowiska lokalnego ma na celu przede wszystkim odkłamanie mitów i stereotypów, a także zmianę obyczajów i postaw sprzyjających, tłumaczących i usprawiedliwiających zjawisko przemocy. Osoba stosująca przemoc nie może czuć się bezkarnie, musi odczuć społeczny brak akceptacji dla swoich działań.

W świadomości społecznej powinno zostać zakodowane, że nic z tego, co zrobiła osoba doświadczająca przemocy i żadne inne okoliczności nie mogą usprawiedliwiać przemocy, czy zdjąć z osoby stosującej ją odpowiedzialności. Jest to szczególnie ważne w przypadku krzywdzenia dzieci. Art. 304 § 1 kodeksu postępowania karnego głosi:

„Każdy dowiedziawszy się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu ma społeczny obowiązek zawiadomić o tym prokuratora lub policję.” Edukacja społeczna powinna iść w kierunku podnoszenia rangi zbierania dowodów, bowiem często powodem umarzania spraw lub odmowy wszczęcia postępowania w sprawach o przestępstwa, w których osoba stosująca przemoc jest najbliższa dla osoby doświadczającej przemocy, jest brak dowodów.

Wzrost świadomości społecznej nie tylko umożliwi szybsze reagowanie na dziejącą się drugiemu człowiekowi krzywdę, przyczyni się również do zapobiegania występowania zjawiska przemocy w rodzinie.

8. Inspirowanie i promowanie nowych rozwiązań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Zwiększenie efektywności systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz pomocy dla rodzin krzywdzonych wymaga inspirowania i promowania nowych, skutecznych rozwiązań problemu. Największym wyzwaniem, przed którym stoimy, jest niska wykrywalność i mała skuteczność prowadzonych działań. Zwłaszcza rozpoznawanie przemocy stosowanej przez rodziców i opiekunów wobec dzieci, z wyjątkiem najbardziej drastycznych form krzywdzenia, jest bardzo trudne, a jeszcze trudniejsze podejmowanie interwencji z zewnątrz oraz uzyskanie akceptacji społecznej dla zorganizowanych w tym zakresie działań.

Stworzenie nowych instrumentów pracy systemu z wykorzystaniem dobrych praktyk stosowanych w innych krajach, większych środków finansowych uzyskanych z funduszy unijnych bądź innych źródeł pozabudżetowych, a także nowoczesnych technik informacyjnych, niezwykle podniesie efektywność działań, przełamie bariery komunikacyjne oraz umocni społeczne zaufanie w skuteczność systemu.

§ 3. Założenia Systemu

Tworzenie skutecznego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie obejmuje trzy podstawowe obszary działań, które są skierowane do różnych odbiorców.

Trzy obszary działań: (uprzedzające, interwencyjne, powstrzymujące)

1. Działania uprzedzające obejmują :

- działania diagnozujące,
- działania informacyjne
- działania edukacyjne

Działania diagnozujące podejmowane w ramach profilaktyki, ukierunkowane są na promocję zdrowej rodziny, reprezentującej ogólnie pozytywne wartości i styl życia oraz na zapobieganie przemocy w rodzinie. Szczególną rolę w tym zakresie odgrywają różnego typu kampanie medialne przekazujące informacje z zakresu problematyki przemocy domowej.

- a) Prowadzenie badań zjawiska przemocy w rodzinie, systematyczne zbieranie danych dotyczących rozmiarów i innych charakterystyk problemu przemocy, szczegółowe i bieżące diagnozowanie zasobów i potrzeb w środowisku lokalnym.
- b) Stałe aktualizowanie bazy danych o miejscach pomocy oraz monitorowanie sposobu ich funkcjonowania, a także planowanie działań usprawniających ich skuteczność, w tym zbadanie istniejących przeszkód w zakresie pomagania ofiarom przemocy;
- c) Ocena zasobów oraz deficytów w wymiarze socjalno - bytowym osób zagrożonych przemocą domową.
- d) Zwiększenie wykrywalności przypadków przemocy stosowanej wobec dzieci.
- e) Badanie potrzeb szkoleniowych dla pracowników „pierwszego kontaktu”.
- f) Wprowadzanie innowacyjnych rozwiązań programowych, korzystanie z doświadczeń innych samorządów.

Działania informacyjne to z kolei :

- a) Przeprowadzenie lokalnych kampanii społecznych, informacyjnych - propagowanie informacji i wiedzy o istnieniu przemocy domowej i możliwościach uzyskania pomocy poprzez media.
- b) Organizowanie kampanii społecznych mobilizujących lokalną społeczność do aktywnego przeciwstawiania się przemocy w rodzinie.
- c) Opracowywanie i rozpowszechnianie w ogólnodostępnych miejscach publicznych: informatorów, ulotek, broszur, plakatów o formach i zakresie pomocy świadczonej rodzinom w kryzysie.
- d) Systematyczne zamieszczanie informacji o miejscach świadczących pomoc osobom doświadczającym przemocy w rodzinie na stronach internetowych oraz w prasie lokalnej.
- e) Prowadzenie działalności edukacyjno – informacyjnej dla dzieci i młodzieży.
W ramach działań edukacyjnych planowane jest ::
- a) Opracowanie materiałów instruktażowych, zaleceń, procedur postępowania interwencyjnego w sytuacjach przemocy w rodzinie ze szczególnym

- uwzględnieniem procedury „Niebieskiej Karty”. Wypracowanie i ujednoczenie standardów udzielanej pomocy ofiarom, świadkom i sprawcom przemocy.
- b) Opracowywanie i wdrażanie programów szkoleniowych dostosowanych do lokalnych potrzeb dla osób realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.
 - c) Finansowanie specjalistycznych szkoleń dla przedstawicieli instytucji i podmiotów współrealizujących system, w tym dla pracowników socjalnych, policjantów, pedagogów i psychologów, nauczycieli i wychowawców przedszkolnych, pracowników służby zdrowia i wymiaru sprawiedliwości oraz pracowników z innych instytucji.
 - d) Organizowanie interdyscyplinarnych szkoleń, porad, sympozjów, konferencji z udziałem autorytetów oraz osób zaangażowanych w problematykę przemocy i ważnych dla środowiska lokalnego.
 - e) Poszerzanie wiedzy na temat sytuacji, zachowań i potrzeb świadków przemocy.
 - f) Szkolenia, treningi służb, instytucji odpowiedzialnych za ochronę i pomoc świadkom przemocy.
 - g) Organizowanie tematycznych spotkań w środowiskach lokalnych prowadzonych przez specjalistów zorientowanych w problematyce przemocy domowej.
 - h) Doskonalenie jakości udzielanej pomocy – stosowanie superwizji, umożliwianie konsultacji skomplikowanych przypadków, stała współpraca ze specjalistami.
 - i) Rozszerzenie zakresu usług w środowiskach narażonych na przemoc.
 - j) Prowadzenie działań profilaktycznych zapobiegających powstawaniu sytuacji kryzysowych.
 - k) Określenie kompetencji poszczególnych uczestników systemu, a także wypracowanie jasnych strategii ich działań oraz procedur postępowania w sytuacjach kryzysowych.
 - l) Wymiana informacji i doświadczeń pomiędzy jednostkami zaangażowanymi w miejski program przeciwdziałania przemocy w rodzinie, ustalenie trybu i form przekazywania informacji pomiędzy podmiotami.
 - m) Stosowanie procedury „Niebieskiej Karty” jako ważnego elementu profesjonalnego systemu przeciwdziałania przemocy w środowisku lokalnym.
 - n) Rozwój nowych metod i form pracy socjalnej (m.in. *empowerment* – sposób na zmianę postaw ludzi pracujących na różnych szczeblach organizacyjnych, który niesie za sobą wiele korzyści: większą kreatywność, entuzjazm pracowników, polepszenie jakości usług, szybsze reakcje na potrzeby klienta, poprawę pracy zespołowej; *kontrakt socjalny* – pisemna umowa zawarta z osobą ubiegającą się o pomoc, określająca uprawnienia i zobowiązania stron umowy, w ramach wspólnie podejmowanych działań zmierzających do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej osoby lub rodziny);

2. Działania interwencyjne

Działania interwencyjne mogą być kierowane bezpośrednio oraz pośrednio do osób doświadczających przemocy w rodzinie i kierowane do sprawców przemocy w rodzinie:

A. działania pomocowe kierowane bezpośrednio oraz pośrednio do osób doświadczających przemocy w rodzinie:

1. Rozwój sieci podmiotów wspierających osoby doświadczające przemocy w rodzinie:
 - a. Prowadzenie punktów informacyjno – konsultacyjnych zapewniających dostęp do rzetelnej i dokładnej informacji o możliwościach uzyskania pomocy (rodzaj świadczonej pomocy, dokładne adresy i godziny przyjęć).
 - b. Poszerzenie oferty pomocy w funkcjonujących już ośrodkach wsparcia.
 - c. Tworzenie nowych niezbędnych miejsc pomocy w oparciu o systemową diagnozę zasobów i potrzeb w środowisku, zatrudnienie kadry specjalistów.
 - d. Zapewnienie pomocy finansowej, rzeczowej, usługowej oraz innej umożliwiającej prawidłowe funkcjonowanie rodzin i dzieci.
 - e. Zbudowanie systemu organizacyjnej i merytorycznej współpracy między służbami, który obowiązywałby jako rozwiązanie modelowe w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
 - f. Organizacja wspólnych spotkań Gminnego Interdyscyplinarnego Zespołu ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
 - g. Zwiększenie udziału podmiotów niepublicznych w realizacji zadań z zakresu poradnictwa, terapii dla osób doświadczających przemocy i programów korekcyjnych dla osób stosujących przemoc.
 2. Udostępnienie do publicznej wiadomości informatorów o instytucjach udzielających pomocy w sytuacjach doświadczania przemocy w rodzinie.
 3. Prowadzenie interwencji kryzysowej z wykorzystaniem procedury „Niebieskich Kart”.
 4. Zapewnienie bezpiecznego schronienia osobom doświadczającym przemocy. Natychmiastowy charakter pomocy wynikający z konieczności reagowania na zagrożenie życia, zdrowia.
 5. Aktywizowanie najbliższego otoczenia, włączanie osób bliskich – krewnych, przyjaciół, sąsiadów i in. – do sieci wsparcia, wspólnego rozwiązywania problemów sytuacji kryzysowych. Angażowanie społeczności lokalnych w działanie wspierające oraz wzajemną pomoc osób i rodzin.
 6. Zwiększenie możliwości uzyskania bezpłatnych porad prawnych.
 7. Ułatwienie dostępu do bezpłatnych porad medycznych, w tym lekarza psychiatry i seksuologa w krótkim czasie.
 8. Prowadzenie poradnictwa socjalnego.
 9. Zapewnienie dostępu do innych konsultacji specjalistycznych stosownie do potrzeb.
 10. Prowadzenie poradnictwa pedagogicznego w sprawach wychowawczych.
 11. Aktywizowanie rad sołeckich i oraz włączanie do systemu innych lokalnych inicjatyw służących pomocą osobom doświadczającym przemocy.
- B. działania interwencyjne kierowane do sprawców przemocy w rodzinie:
1. Izolowanie osób stosujących przemoc od osób jej doświadczających, w tym eksmisje z lokalu nawet w przypadku, gdy osoba stosująca przemoc, jest głównym lokatorem lub właścicielem mieszkania.

3. Działania powstrzymujące
 1. Wzmocnienie ochrony osób doświadczających przemocy w rodzinie przez:
 - a. opracowywanie i realizację programów ochrony osób doświadczających przemocy z udziałem policji, prokuratury, kuratorów sądowych;
 - b. opracowywanie i realizacja programów terapeutycznych dla osób doświadczających przemocy w rodzinie;
 - c. zabezpieczenie odpowiednich warunków do przesłuchań dzieci tzw. „niebieskie pokoje” oraz w miarę możliwości dorosłych – osób doświadczających przemocy w rodzinie.
 2. Tworzenie i prowadzenie grup wsparcia dla osób doświadczających przemocy.
 3. Prowadzenie terapii rodzinnej.
 4. Prowadzenie terapii małżeństw.
 5. Prowadzenie pracy terapeutycznej z dziećmi i młodzieżą.
 6. Doskonalenie, tworzenie i wprowadzanie nowych form i metod terapii.
 7. Opracowywanie i wdrażanie nowatorskich programów ochrony osób doświadczających przemocy.
 8. Objęcie członków rodzin zagrożonych przemocą programami celowymi – włączającymi w życie społeczności lokalnej.
 9. Prowadzenie i rozwój szeroko rozumianej pracy socjalnej w środowiskach zagrożonych przemocą, monitorowanie ich funkcjonowania.
 10. Opracowywanie i realizacja programów profilaktyczno – terapeutycznych sprzyjających prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny.
 11. Organizowanie wolnego czasu dzieciom i młodzieży, w tym wypoczynku letniego i zimowego. Ochrona i wzmacnianie poczucia własnej wartości, wiary w siebie osób zagrożonych przemocą.

§ 4. Uwarunkowania realizacji Systemu

Gminny System Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2010-2015 obejmuje wszelkie formy działań profilaktycznych i pomocy świadczonej na rzecz rodzin zagrożonych problemem przemocy, zakładając zintegrowanie i synchronizację zadań samorządu lokalnego z działaniami innych podmiotów, w tym organizacji pozarządowych, kościołów, fundacji, stowarzyszeń, rad sołeckich i innych, które działają na rzecz rodzin i dzieci.

Cele określone w systemie wynikają z przeprowadzonej analizy sytuacji i diagnozy potrzeb w zakresie problematyki przemocy domowej.

Dostosowanie rozwiązań programowych do faktycznie występujących problemów, z jakimi borykają się rodziny zagrożone kryzysem jest jednym z podstawowych założeń systemu. Dzięki temu jego realizacja w znacznym stopniu zwiększy efektywność działań profilaktycznych oraz wspierających w sytuacjach problemowych, podejmowanych przez różne podmioty na rzecz przeciwdziałania dysfunkcjom i przywrócenia rodzinie możliwości prawidłowego funkcjonowania.

Sprawne funkcjonowanie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie zakłada koordynację i spójność działań, w tym dobry przepływ informacji między partnerami – jednostkami pomocy społecznej, ochrony zdrowia, wymiaru sprawiedliwości, policją, instytucjami oświaty, kultury, sportu, organizacjami pozarządowymi i innymi zajmującymi się przemocą w rodzinie.

Pełna realizacja wyznaczonych celów jest uzależniona od stopnia zaangażowania tych podmiotów w stworzenie systemu umożliwiającego rodzinie uzyskanie specjalistycznego wsparcia i niezbędnej pomocy, by sama stała się niezależna, wydolna i zaradna.

Przy opracowaniu systemu, dokonano wszechstronnej oceny zewnętrznych i wewnętrznych czynników określających kondycję bieżącą i potencjał rozwojowy w kontekście przewidywanych szans i zagrożeń występujących w otoczeniu.

§ 5. Wdrażanie Systemu

Program rozwoju gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie opracowany na lata 2010-2015 zakłada ciągłość w realizacji wytyczonych kierunków działań, a także otwartość na propozycje nowych rozwiązań, wynikających z potrzeb.

Program będzie wdrażany sukcesywnie we współpracy z lokalnymi instytucjami, placówkami, organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami zajmującymi się problematyką rodzinną.

W roku 2010 planuje się powołanie Interdyscyplinarnego Zespołu ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, który jako pierwszy podejmie działania w ramach tego systemu. Pozostałe zakładane elementy będą wdrażane sukcesywnie w ciągu najbliższych 2 lat, tak by swą optymalną efektywność osiągnąć nie później niż w 2012 roku. Już obecnie będzie można się oprzeć na istniejących na terenie gminy placówkach takich jak Klub Integracji Społecznej czy Świetlica Środowiskowej w Przezmarku, Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Zwalczania Narkomanii.

Za realizację programu, koordynację przedsięwzięć na rzecz osób doświadczających przemocy, sygnalizowanie konieczności wprowadzania zmian do przyjętego dokumentu oraz informowanie o problemach w realizacji zadań odpowiada Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

§ 6. Monitorowanie Systemu Przeciwdziałania Przemocy

Monitorowanie programu będzie prowadził Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Elblągu, na podstawie zebranych informacji, przekazywanych przez jednostki uczestniczące w realizacji. Informacje o realizacji programu przedstawiane będą raz w roku Radzie Gminy, po zakończeniu roku budżetowego.

Sprawozdawczość Programu będzie dotyczyć realizacji działań:

- uprzedzających,
- interwencyjnych,
- powstrzymujących,

Ostateczne efekty realizacji programu zostaną podsumowane w roku 2016 po zakończeniu przewidzianego okresu jego realizacji i będą zawarte w raporcie z monitoringu, który zostanie przedstawiony Radzie Gminy Elbląg.

§ 7. Środki finansowe na realizację Systemu Przeciwdziałania Przemocy

Realizacja działań ujętych w celach szczegółowych programu, w znacznej części będzie uzależniona od wielkości środków finansowych zaplanowanych w corocznym budżecie gminy oraz środkach dodatkowo pozyskanych na ten cel. Zdecydowana większość wydatków pochodzić będzie ze środków Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej zasilanego środkami własnymi gminy, środkami z Unii Europejskiej, z budżetu państwa lub samorządu wojewódzkiego. Wsparcia finansowego będzie mogła udzielić w ramach posiadanych środków także Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Realizacja większości zadań nie wymaga dodatkowych nakładów finansowych, gdyż są to działania o charakterze wolontarystycznym, bądź wynikają z zadań statutowych uczestników programu, ewentualnie stanowią własny wkład indywidualnych osób.